

A když dosáhne to tak rozměrů Popokatepetlu
a tys zatím zavřel oči světlu,
jednoho dne náraz v letním teplu
speče se to na mramor.

Pomník máš, můj synu, nevíš ani jak:
zde máš recept na něj, český patent,
neomylný vzor.

Strom bolesti

Památce R. S.

Všecko je, jak by ses vrátiti měla co chvíli.

„Při starém všecko:

buď kliden,“

namluvit snaží se mně Tvé věci

rozhozené kolem před chvílí teplou Tvou rukou,

jakoby vypuštěné z ní na krátký oddech,

než k nové je povoláš službě.

Zde bělostný šáteček Tvůj schumlaný leží,

krajka na něm se chvěje

zimomřivě v průvanu dveří,

vůně pleti Tvé lpí na něm posud.

U dveří tamhle čepeček visí:

zpola jen zplihlý

tvár zachoval posud Tvé krásné světelné hlavy

a jako plachta je, která čeká,

vpád větru až vzduje ji,

vykoupe v slunci,

k novým myrtovým donese břehům.

A ze zášeří onde střevíčky korálky svítí,

jakoby na schovávanou hrají si,

do kouta zaběhly, zdá se ti, schválně.

Rozevřena, rozčtena u okna po Tobě volá Tvá kniha
a nabízí marně paprsku slunce,
které rudé vpadá sem zpod lemu zimního mračna,
zakleté němé své zvuky –
rozzpívat dovedlo jich jediné světlé Tvé oko.

A rozepsané jinde leží Tvé listy,
řádky po blance běží, jako by k cíli letělo kopí,
zrazeny náhle se lámou –
na chvíli, navždy?
Duch Tvůj ještě z nich srší,
pálí a žehne Tvá jiskra.

A přece: klam je to všecko;
všecko jen život zde vyhlává, nic zde nežije vpravdě
krom Tebe.
Jediný pohled na Tebe stačil,
na přísnou něhu Tvé světlé tváře,
která je živena ze zdrojů jiné krásy a slávy,
nežli je naše,
abych rázem to postih:
jenom Ty jsi zde skutečnost, jenom Ty jsi zde pravda.
Ty jediná, která bez hnutí ležíš,
na srdce boží stržená všemocnou dlaní,
odňatá Jeho pravdivým soudem
bídácké ubohé lžilásce naší,
včleněná nyní v Jeho přesvatou bytost.

Na srdci božím pokojně složena kveteš:
a bytost Tvá celá je jediná zasmrtná éterná růže,
jež světlem tváře Jeho se živí
jako květiny pozemské rosou a deštěm.

Klam a mam ostatní všecko,
zdaje a mátohy utkané ze tmy, šalby a mrazu –
a já nejřídší ze všech.

Po sobě hmatám, tápu horečnou rukou,
abych se ujistil, že z pevné hmoty jsem posud,
ale novým orgánem, který v chvíli tu vypučel ve mně,
vnímám a vidím:
prázdnost jsem jenom a propast.
A šíří se, roste, láká a vábí,
a zavrať mne jímá skácel se do ní:
tu v hrůze volám svaté Tvé jméno.

Mátoha jsem sám sobě,
hadr spředený z temna, šalby a klamu,
bědná onuce žalná
přehozená přes jakous strašlivou vesmírnou ránu.

Vytřeštěný v celé své prázdnotě a pusto
vím teprve nyní:
jak *nejsem* a nikdy jsem *nebyl*.

Ty však Skutečnost jsi již sama,
střed světa a jeho rozkvetlá Sláva.

Obrozeného, osvobozeného světa básnířko...

Země obrátila se právě ve svém vesmírném odvěkém loži,
ke slunci znova se zdvihá,
líc svou za ním, spanilým, v touze zas stáčí:
světlo nové na ni se z něho zas lije.

A výchvěj jeho první na mne, studený, lhostejný, padá:
na oku mém vytřeštěném, zoufale podřátých pažích,
které mráz láme, křeč jimiž trhá,
pablesk jeho ledový zsinale hoří.

Ty však pokojna ležíš. Jediné na Tvé líbezné průsvitné skrání,
podobné lístku sprchlému s okvěti jabloně v máji,
mladé slunce duchovým svitem plaše se směje:
o divech obrody světa zpívá Ti, která
v mlčení přísné vnořena,
nasloucháš, zdá se, jinému hlasu.

Z dalek větších a mraznějších ještě, nežli jsou tyto,
on vpadá sem stříbrně zamženým témbrem,
sfér harmonií zpívá svou zásvětně roztálou, přezhovou píseň,
za vjemen duší našich položenou,
jež je nám pouze mrazem a hrůzou a rachotem
roztříštěného krápníku mihotavého
z noční kosmické sluje,
přikovaných duší tesklivé věznilky.

Osvobozeného, obrozeného světa básnířko,
život která jsi pojímala, tvořila lepší a lepší,
vysoko vylétlý nad tuto bezkřídrou pozemskou tíhu,
k světelné podobě svojí,
Ty, jež ze tmy nebytí vyvolala jsi tisíce duší
či rozdmýchala jiskru jejich v plamenný požár,
jako jaro ze země loudí a zažehá na tisíc kvetoucích stvolů,
v mraze tom tmavém, ve tmě té třesuté kde jsi?

Svět kolem Tebe k novým cílům se řítí
po drahách, které Tys vystlala dílem svým, duší svou, teplem;
a tisícero nit stav jeho obrovitý kol Tebe sprádá
a člunek jeho chvátavě létá, kmitá se v slunci,
horlivý dělník, nezmdlelý v radostné práci,
a rychle utkává v osnovu všecko, co žije, všecko, co zmírá.

Tebe i vepřed v ni, ale ne skutečnost Tvoji,
jen matný z ní odlesk, chabý jen obraz a odraz,
ubohý plod lidské ubohé mysli, vězněné ve tmě,
a jež proto pojmouti nemůže světla,
mátohu kalnou, jak ji ve vnějšek promítli lidé,
zkreslenou k žalostné podobě svojí.

Ale Ty vpravdě jsi jiná a jinde.

Vyňatá ze sítě tísně, mrazu, klamu a temna,
kam lovec zlostný Tě veštlal,
volná, jasná a slavná vracíš se k Původu svému,
ke své Příčině první, líbezná, spanilá, mohutná, světelně stoupáš.

Jako strom, dlouho na skalách vadnoucí v písečné půdě,
přesazený teď do rodné bohaté prsti,
mír piješ, zdraví a sílu, krásu i velikost kořeny všemi,
jimiž ses vkořtila do středu bytí,
a odtud tryskáš hned k Bohu
statisíci a statisíci ramen a větví a listí zelených věčně.

Ale pláč náš všechen, nářek a slzy
 více Ti nejsou než vzpomínka dálná a šerá
 na šumot hluchý krůpějí loňského deště
 v uvadlém podzimním rzivém a dřavém listí,
 které Ti vítr pod okna náhodou zavál.

Předjaří

Slunce se s oblohy lije v zlatistém dešti
 a dvůr i kout každý dnes prostoupí v milostném štěstí;
 a není žádného, byť byl hluboký jako ta studna,
 by se v něm nesmálo prstýnkem duhovým u dna.

A stromy a keře a pahýly, kořání,
 všechno, co člověk serve a ve zlobě poraní,
 ať hvozdy to temné, ať prosvitlá doubrava,
 vše se mu v důvěře odkrývá a v lásce se oddává.

Tys také, ó srdce, jediná rána a jediný úpal,
 nepřítel zlý tě celé zrubal i zdupal;
 kde však slunce tvé svítí, chudáku zpleněný,
 aby tě objaly jeho hojivé plameny?

Jsou slzy, které pláče nad bratrem brat
a žena nad mužem,
když za vlast chystají se ke krvavým obětem.
A světec v zraku slzy má, z extáze
kdy do života vrací se a na zemi
ho tíha těla zas již váže kamenem.

Jsou slzy soucitu a lásky, pokory; v odraze
ty nesou čin a víru, krásu, jež je prolily.
Jsou slzy světa nad bídou a jiné mučedníku k úlevě
a jiné posléz, nejčistší, tož slzy radosti,
jež díkem životu duch zaplakal i v muce spanilý.

Ty všechny znají andělé a jimi světce světec pohostí
za branou života: ty jsou chléb milosti.

A jiné cherubíni pletou Bohu do věnce
a jiné posléz vesmír množí o hvězdu neb o slunce.

Než jsou též slzy jiné, slzy marnosti.

A ty stín pláče za stínem,
po břehu chodě podsvětím a málo hostinném,
kde písek neplodný a něco hořkých trav;

u něho moře bolestí řve z temných par
a před tebou stře horečně svůj pustý var,
jenž marně čeká na rozdnění
a vyhránění v tvar.

A ty jsou také prázdný stín
a kalný odlesk čehosi, co nebylo, a přec snad mohlo být,
co zhaslo dřív, než rozžalo se v svit.
Ty jsou jen krůpěj zbytečná do vodné záplavy,
do kalné světa povodně,
vyhané vnitř i vně.

Ty jsou jen pokrytecký rubáš mlhavý,
v nějž halíš tělo, jež jsi zavraždil,
a který studí víc než sama nahota.
Ty jsou jen marný trud a ďáblova robota:
jen vodou rozředěná sůl,
půl zbytečnost, rouhání půl
a celé zatracení.

V zahradách kosi jakby ze skleněných fléten
bublinky teplé ve vzduch pouštějí, v němž nedávno tál sníh.
Od loňska sváté listí stře se kornoutově po lesích,
je nádech zeleně v ně ledva skvrnou vpleten.

Vysokým nebem vlhký vítr teče od západní strany
a tučná mračna žene:
po pláních polnice jeho plechově hlaholí.

A pod ní je země dvakrát nahá, pokorná a nízká.

Než slunce výbojně a útočné je,
a odlesk břeskny z něho stále pryská
a do tisíců střepů tříští se; a padá
na řeky, rybníky, do lesů, do polí
a z kalužin a ze stojatých vod tě bodá do očí,
až zabolí.

Však mraků dým se stále bije s ním
a září jeho často jako mokrým hadrem stírá:
a všechno pod sebou hned činí bázlivější
a studené a zaleklé a ještě plašší
v těch polích, do dálek jež rozešla se sirá,
a jako nemocniční plachty pod obry mrtvé
teď tě straší.

A velké ticho modravé jak ze zamklých zvonů
na všechno uléhá, jak den jde k svému skonu.
V něm duše tvá se s osudem svým otráveně hádá,
a číše blínu všechno je, oč nebe nyní žádá.

A rázem noc je tu, svět unik zcela do dálky:
co nad tebou teď mží se, ta noc hvězdná,
nic není víc než mrtvý úl a dílná smrti bezdná.

Na stole pro hrob Tvůj jsou připraveny petrklíče, fialky.
Noc jde a ony pohasly: teď ve tmě jenom vůni straší.

A noc je tu. Kéž byla jen ta Velká, poslední!
Zdar ti, ty moci ničivá, ty věrná, odevěká!
Ty nektare, ty schystaný ne bohům, ale pro člověka,
jenž odvahu má sáhnout po tobě!
Kéž není zory a kéž není dne, jenž tebe rozední!

Teď v jizbě cos jak mrtvá vůně ještě straší.
Však noc již zde: ta, která myšlenky i vůně zháší.

I

Novorozeně jsem.

Nemluvně, které vrní jen posud,

zrozené z mrtvé matky, v hořícím domě,

z plamenů zdvižené ohořelou svrastělou rukou

stařeny chůvy,

která za chvíli zemře od popálenin.

(Jsou rány, ty víš to, má duše,
pro něž oleje není.)

Od matky násilím oddělené,

z lůna jejího vyříznuté

studeným ocelovým chirurgu nožem,

vyrvané jeho drsnou, chlupatou, v karbolu koupanou pěstí;

vržený do světa

zoufalství zmetek;

nekryté pleť ni koží ni vlasem,

sama krev, maso živé, rána, vřed, příškvar a neřest;

nervů zmotaných klubko;

nejmladší, nejstarší vlna,

spletená v jakýsi záhadný uzel,

který si pro pamět зробil kterýs bůh-blázen,

aby pak zapomněl – opil se patrně v krčmě kdes zatím –

smyslu a účelu jeho.

Nevidomý, s očima zalepenýma,

tápu, v každou vráždí hranu,

bije do každé čelem stěny,

hledaje marně z žaláře východu,

který sám jsem si zazdil

hodinu před tím, než jsem se zrodil.

Slepec, zanechaný vůdcem

na křižovatce veleměsta,

kde nejvíce do tebe vráží

lidí i vozů, zvířat i vlaků,

kde zvonce signální řinčí, píšťala ječí a volá,

sta zdvihá se rukou, jakoby nad tonoucími,

a kletby rojí se jako mouchy ze zdechlin v létě –

kde hmoty vládne železný zákon a její tíha

a člověka drtí jak koleso červa.

Víc opuštěný nežli včerejší nemoc,

jež odložena tím, který v ní dožil;

nežli hadr, který žebrák malomocný

sňal právě s hnisavé rány,

dřív než ji v potoku omyl.

Tak klopýtám, tápu, pahýly rukou

vrážím do skutečností,

jež byly a jichž nebude záhy,

nebo do těch, které se zrodily právě –

a provívám si stezku

mezi věcmi, lidmi a smrtí,

jež kde jen, kde jen, pověz mně, ústí?

A přece žiji a rostu a k čemusi zraji.

O Nový rok zrozený
z omládlého slunce mrazivým červánkem jitřním
zároveň se světlem nebeským rostu a zraji.
Neboť vězte to:
jeho jak přibývá,
muk mých i přibývá, bolesti, hrůzy –
a který růst nad to je jistší?

Orgány nové si, cítím to, vyvíjím z každé své rány,
vždyť každá, vězte to, rána, vřed, boule
je pupenec na lidském nalitý keři,
z něhož vyrazit touží ne květ, nýbrž vítr i světlo,
z něhož vystřelit touží vůně i láska
i hvězdnatá propast:
a zakroužit nad ním chce se jim savým hlubokým vírem,
který by vyvrátil jej a unesl nakonec celý.

A vězte i: každá rána a bolest hluboko setá
jest více než budoucí chleba,
jest více než slíbený život:
je zasetá zrající Radost –
a šílená raketa jásotu vytryskne z ní v den jeden
a vesmíru osy až dotkne se výlevem zdraví a krásy.

A jistě již, cítím:
všecka má bolest a bída
je kukla jen temná,
jež cosi hlídá a střeží
a přelstíti touží člověčí oko,
by nezřelo toho, co v nitru se zmítá
jí pohybem prvním,
kterým tma se hláskovat učí
první o světle tuchu.

A vím: letnice přijdou;
a den bude nejdelší v roce,
tak dlouhý, že dosáhne ramenem jedním
až na pól a druhým ještě jej přeční:
a ten vybouří bolest mou, aby pod ní nalez mou sílu.

Po jiném dni zatoužím tehdy,
ne po tom, který rozpouští ledy severních moří,
než po onom, kamenné lidské peklo v něm jihne
na rosu vlahou,
který dosáhá daleko před zrození člověka
ramenem jedním
a za smrt jeho ramenem druhým
a ještě ji daleko, daleko přeční,
a v objetí klenebné objímá hustý životů zástup
– jako kupole chrámová pod sebou stíněné davy –
hustý životů zástup, jenž dává teprve jedinou Duši.

A tehdy vyšlehne ze mne má Radost,
dlouho jež v bolestech zrála,
a uchvátí mne jak vítr chvátívá plevu.
Mé ubohé tělo spadne pak se mne,
jako spadl kdys s Lazara rubáš,
a chvíli se povleče jako cár mlhy,
než pochopí, že má právo být nyní hvězdou.

Ale já vzlétnu, vzlétnu za tváří Boha,
puzený velikým výkřikem svého vnitřního ohně,
jenž touží uhořet ve větším, ve větším, ve větším žáru
a roztátí naposled v samotném Světle.
I vzlétnu opilý, nesený vichrem,
jejž rozdula odvěká Láska,
táž, která vložila do mne tato má éterná křídla
a sestrojila vzor jejich
miliony let před tím,
než jsem byl počat.

A nesený jí se se sluncem střetnu
 a pochopím, že nebylo více než čadivá lojová svíčka,
 jež dýmem svým haliti chtěla mně Světlo
 i malodušně chránit mne před ním.
 I odsunu je, jako dítě odsouvá míč
 plátěný, z pilin zrobený, strakáčka kulovitého,
 jenž je mu v cestě;
 i odkutálí se jako škvára nebo zbělelá lebka.

A Světlo tváře Jeho zalije mne pak i všechno.

A v chvíli tu růžemi rozkvetou na zemi hřbitovy všecky,
 i ty statisíce let staré a propadlé do lůna země,
 a vůně šeříku zdvihne se jako modravý oblak
 ze všech mrchovišť, rasovišť země,
 kolikkoli jich kdy a kde bylo.
 A tvář země celá bude jediný bělostný úsměv
 třešňovky rozkvetlé v divokém máji,
 jak tomu bylo tehdy v táborském větrném kraji,
 kdy jsem s ní k zamořeným chalupám na stráni krácel.

K nemocným skvrnivkou šla bez bázně tehdy,
 klidná, jasná a krásná,
 lék nesouc, posilu, naději, zdraví;
 pokojně stoupaly nohy její, laskavé pastýřky chudých,
 a střevíčky její o velkých kovových přezkách,
 stríšněné rosou, jež nesešla posud,
 smály se, jako smějí se bezzubá ústka dětská
 rybím okrouhlým smíchem.

Strom bolesti

Vnik do Tvé bytosti a v srdci Tvém se složil,
 vždy hlouběji se vdíraje. Jak norec, který hledá dna,
 do říše tmy Tvé sestoupil; jak kovkop, který zná
 své řemeslo, se vtíná zemi tiché do žil.

Jen hlouběji a hlouběji! A vniknout do posledních tkání!
 Čiv prolout poslední! Prostoupit každý svaz!
 Jen hlouběji. A neznat mez a neznat hráz;
 a nedbat bolestí ni nářků ani lkání.

Jen do tmy hlouběj za poslední práh! A jak se dolů prodíral,
 výš koruna se jeho pjala. Andělé tam spali ve větvích
 a plody zlaté hořely, hrdliček zněl z ní smích.
 O listí v noci hvězdy zvonily; a ve dne stín se stlal,

to pro poutníky života zlem poraněné.
 A bujel víc a víc; a diváku jen jedno bylo žal:
 to ve chvíli, kdy nebe dotkne se, že síly Tvoje vystřel –
 že nad hrobem se Ti až zcela rozeklene...

Kdo v Tebe jeho zasil plod? Kterýže bůh? Či který
 jej vítr zanesl a z kých pralesů dalekých?
 Či z jakých tmání, odvěký kde leží led a sníh?
 Či z krve tůně zlovily jej Okeanu dcery?

Já nevím. Jedno znám. To sémě hoře všesvětové jesti
a všelidský s ním osud podivně je spjat.
Po zušlechtění pláně toužilo. A k Tobě šlo. Je roubovat
jsi mohla jenom Ty: v Tvé muce bylo jeho štěstí.

Mně bolest nyní sládne již; v ní děsu není pro mne více,
co krev Tvá se mně v plodech jejích rumění.
Co v Bolesti strom přelilo se Tvoje velké umění,
i jeho šťáva chutná mi, ó Věčna zahradnice.

*Zapomenouti sebe v druhém
jest zapomenouti sebe v Bohu.*

Háfiz

Měj dík za vítězný blesk krásy,
jímž jsi mne ranila,
a víc: za úsměv teskně plachý,
jímž krásu svou jsi ihned zdusila.

Za světlo, jež jsi, přepokorná,
skrývala ráda do sítin,
za slzy, jimiž jsi se kála
z nebylých hříchů, z nespáchaných vin.

Za všechno příliš ušlechtilé,
co béře na sebe toužebně kříž,
za právo, které cudně ustupuje
ze strachu, že je na obtíž.

Tím dána byla vítězná Tvá síla,
jíz v Tobě docela jsem utonul:
v těch chvílích do Tebe se boží krása slila
a já se v Tobě Jeho samotného tknul.

Již unikalas mně v posledních dobách víc a víc
a odkláněla hlavu svou a zastírala světlem novým líc:
za druhým sluncem, magickým, jež svítí za práh těl,
se květ Tvé duše tehdy pozvolna již otáčel.

Tak ručce dítěte se směje vodný pramének,
jenž dřív než zachytila jej, se se dlaně mu smek;
tak zora bouřlivá proráží les, jenž při zemi
ji pošetile věznit chtěl svých černých jedlí mřížemi.

Moudrosti jiné již, než naše je, Tys byla poddána
a snímalas již se sebe jho zlého tyrana,
jímž život pozemský; a jata vírem tajemným kdes mimo osy hvězd,
Tys toužila žeň zrazené své lásky v jiná pole vnést.

Pták mystický, Tys v zásvětí již snula hnízdo z činů svých
a muk svých zrno silas do nových, nezřených námi lích:
svou tvorbou zabydlívala sis nový svět, neznámý nám,
by činy Tvé, v anděly změněné, tam vítaly Tě k hrám.

A nechápaje chtěl jsem ulít nadšení Tvé zasmrtné
a věznit let Tvůj, lačný kraje za břehy zemského dne;
a špatný hospodář a dějů duše neznalý, já vidět neuměl,
kam míří, o letnicích ducha, vzlet Tvých obrozených včel.

Je půlnoc průsvitná a barvy mléčně bílé,
a pára vlahná těká po vinici, jež zde uzrává.
Je smutné srdce tvé a na duši je clona mlhavá:
pochyby o všem: pravdě, věčnosti i člověkově díle.

Teď nebe taž se, vod i země, nad sebou hvězd roje,
a všechno mlčením ti k smrti teskným odpoví.
Jsou věci zotročeny, spoutány, ty cítíš jejich okovy
do duše vřezány tak právě jako svoje.

Je tíha těžká k nezdvižení příroda i lidská duše...
A na obou, teď chápeš, leží temné prokletí:
strach před smrtí a nechutí dále za ni viděti,
a mdloba na životě lpěti zbaběle a hluše.

Leč v duchu slyším hlaholit již Tvoje výzvy k spáse;
v nich vzepětí a statečnost jsou prvním příkazem,
v nich dychtíš od otroctví osvobodit tuto zem
a křídla nesmrtnosti všemu dát, co zrazeno je v čase.

Z nich touha mocná do mne srší, v celé síle
se osudnosti tlaku vzepřítí,
hnout otroctvím a bédou, zlu se vyrvat ze sítí,
ne otrok příčiny být, nýbrž tvůrce cíle.

A vím to teď: je soustava jen propastí, co zve se světem,
a úkol tvorby je tě přes ně přenést;
teď smyslu nemají ti slova: štěstí, neštěstí,
když všeho vidíš souvislost ne vývojem, leč vzletem.

Čas Proserpinin

Je čas, kdy ocún hořce fialový kvete na lukách
a hořec na stráních již skoro dokvítá.
Je čas, kdy korunami zřídých stromů nebe prosvítá
a noční oblohou již hustěj prší hvězdný prach,
jakýchsi mrtvých světů troska rozbitá.

Je čas, jež milovalas tak, čas Proserpinin,
jak zvalas jej, ta doba dálných výhledů
a tichých zásvětných snů, obrazů i vidin,
čas lítosti se vším, co mizí ze života bez sledu.

Teď vlhká vůně stoupá z podupaných sítin
u rybníků jak z ocele, jež zvolna stydnou,
a zajíněný hrozen
na zídce k jihu hledící, šetřený rukou vlídnou,
již dozrává.

A všecko do šířek se rozstouplo
a prchlo kamsi v bezmezí:
i země, víc však ještě nebe nad tebou.
Teď kolem aster jdeš, jichž dotkl se již první mráz,
a z hlubších vrstev věcí, vidíš, tryská jakýs jas,
jenž nad světlem dne vítězí:
jsou věci nějak obnaženy
a pohledem se z nitra v tebe vtnou.

Jdu ke hřbitovu v polích cestou křemennou
a myslím na Tebe, jež nedýšeš
a ležíš bez hnutí, ručičky dělné na hrudi složené, ztuhlé,
zazděna v černé své truhle
s tím líčkem pohublým
a krásna k nevypsání
tou krásou, již z člověka dobýt dovede
jen život tvorby, obětí a lásky v odříkání.

A nemohu teď toho pochopiti,
kdy slunce mhami prostoupá a dukáty po lesích svítí,
kdy laskavé a teplé všecko pod ním od záře,
kdy čmelák vzbuzený mnou zdvih se s bodláku
a letem těžkým vrhá se mně do tváře,
kdy motýl milostného lístku útržkem
se nad zahrádkou potácí
a cvrček hude pod mezí svou věrně tvrdou písničku
a lidé v brázdách polí schýlení jsou při práci,
kdy krev svou cítím v žilách chůzí zjasněnou,
jak tepe do skrání
a oheň tekutý, jenž v cévách tlí, po těle pohání.

Však rozum posléz pracně pochopuje,
leč srdce nerozumí
a nepřijímá;
a vzdor svůj temně tlumí,
pak tiše naříká a pláče.

Tu za zídou do polí výhled otevřený
mně naráz rolníka objevil rozsévače:
po svahu přechází na líše plné hnědé pěny
a ruky krásným posunem do půdy zrní stříká;
to z plachty režné teplou měkkou prškou šlehá
a do ornice poslušně hned uléhá a vniká.

Mně podivně ten prastarý děj srdce zžehá
a teskně slavným rozdmýchává snem.

To drahé slovo Kristovo o zrně pšeničném
mně v paměti teď zasvítí.
Ty znáš je: setlít, zmařeno být musí, zemřítí,
když z něho vypučet má a pak uzrát klas.

Je čas snů zásvětných a dum, je Proserpinin čas.

Po světě vzduchem prostydlým zlá Smrti vidina
teď s přízrakem hvězd dávno vychladlých
se vznášívá a nad přírodou jako popel poletuje.
Ne hrůza z ní však mne již mečem protíná,
leč slávy příští slib mně bouřkou předjarní z ní duje:
v mou duši dýše pokojem svým teplý boží jih.

Jdu domů. Do tváře mi šlehá podzimní chlad ranní,
když rozjímám o posledním Tvém velkém rozkvětu a zrání.

Ó janku ztřeštěný, svět ke mně dí, ó žalný blázne,
 ty zpíváš teď, kdy louka pusta je a pole prázdné?
 Kdy lesy v jeseni strnuly bez dechu a života,
 kdy na větve se jim již věsí smrtná dřímota?

Jenž nedoved jsi vyzpívat své léto a své štěstí,
 teď v zimě pod sněhem snad, ubohý, chceš kvésti?
 Jenž k šalmaje jsi melodii neznal nalézt slov,
 teď pěti začínáš, když nad hlavou ti shořel krov?
 Teď šílenství kdy třeští mráz v tvém zpustlém hvozďe,
 ty nechápeš, že pro tebe i *zemřítí* je pozdě?

– Mně lhostejno, co je neb není. Co má být, to zpívám,
 a zpívám, co zpívati musím;
 a písňe své jak svého dechu já v sobě nezadusím.
 Ne písň zpívám: *mnou* spíš písň nová zpívá,
 jak vítr zpívá, když protéká lesem:
 tak ve mně vře a tak je živá.
 Chce dozpívat se pro mne nového jara i nového léta,
 chce dozpívat se jistoty lepšího světa,
 chce přes smrt přenést mne jak ptáka přes moře,
 chce času smát se v líc a chechtati se prostoře,
 chce dálku popírat a zlo a zradu času jako lidí,
 chce ze tmy světlo vykřesat
 a z nutnosti jha svobodu chce vypustit a zřítí ji se smát.

Chce smrti osten ulomit a peklu hrot.

Chce radosti se dozpívat, jak pták se hnízda dotvořil,
 čas věčnosti a sen se ve skutečnost vlil.

A lhostejno mně, zda to lidem vhod:
 neb cítím, víc že nejsem já než boží písňala,
 jež šťastna je, že na chvílku dech Jeho schytala.

On je to, který v nitro moje dmýchá,
 až plamen zdvihá se a chválu a čest zpívá
 Mu z muk svých ticha.

Před lety ze zraku Tvého do mne jiskra vyšlehla,
z duše Tvoji spanilé
vylil se do mne pramének světla.

Tvé slovo zažehlo v hrudi mé
jakýsi jazyk ohnivý,
jenž tam pak zpíval a hlaholil
v hudebních jiskrách,
v melodickém kouři.

To tehdy bylo, kdy ses rozhovořila
o svatosti pravé oběti,
o blesku krásy, pravdy, jenž přetrvá svět a jeho základy,
o činu, který od sobectví oproštěn
člověka přetváří a bytností jej novou nadává
i mimo časy, mimo všechny prostory,
o žáru, jehož všechny vody světa ulít nemohou
ni ledy umořit,
o světle, jehož neobjaly tmy,
o poznání, tom posledním a velikém,
jež život lidský pozmění od samých kořenů
a smrti pláně přeroubuje na štěp života
a bytost tvou obdaří novým orgánem,
jak slabou matnou rukou vteřiny
se Věčna uchopit a přítomnit si navždy je.

A pramen vzrostl časem v proud,
jenž protékal mne celého
a mohutněl, jak mé staré břehy ledné podrýval,
a ve vnějšek promítal svůj žár a jas
a jasem tím v něm všechno prosvítíl:
jen v jeho světle zřen, byl život životem,
a slovo teprve on objevil, jež dalo všemu řád a sklad,
a bez něho byl pouhá hmota syrová a beztvářá
a hluše blekotavá tma.

A nyní, kdy jsi skonala,
on ze mne vytryskl, jak z rány tryská krev,
a podmlel mne, jako ona toho podmílá,
kdo v sobě nosí ji:
ve vnější svět se vklínila a včlenila
má řeka ohňová
a v něm svůj žije život zákonný
po skutečnosti příkazech
a v jejích rozměrech a jejím určením.

A dnes mne rve a unáší,
jak stéblo travné, lístku útržek neb svadlý list
chvátívá veletok,
jak jiskru hvězdnou, žhavý na obloze bod,
na ledné klenbě plecí, mihotavém hrudi křišťálu
nosívá obrovitá a bezedná kosmická noc.

Jí podmíněn jsem dnes
a život můj i moje smrt
mně dány v jejích hranicích:
z údelu jejího já plaše беру jen svůj díl,
a ona rukama mi svýma, správnýma, věrnýma,
obojího odvažuje
na hvězdných vahách
zákonný příděl.

Neživí ona pouze mne:
i hvězdy, slunce, dráha Mléčná
chodí do ní pít svou jsoucnost;
a s nimi všecko, co pravda je a skutečnost
a činnost v lásce tvořivé,
co víc je nežli klam a přelud, mátoha a stín.

Nemnoho mil má dnes snad do moře
můj veletok:
s ním brzy musí smísit se,
jak zora se se dnem mísívá,
tma se světlem a s nocí červánek.

A pak?

Pak: vím, že jedno bude s věčným Životem,
jenž leží za skolem jak světlo za temnem
a jaro za mrazem a země za mořem
a hudba za hlukem, hrdinství za bojem
a radost za hořem.

Zdar ti, ty propasti veliká, ty nadsvětne hlubá,
v níž dráha lidská ústí se:
tě nejen hrůza zhloubila,
tě také Láska věčná sklenula.

Ne pouze život hltáš ty,
ty také jsoucno jakés vyšší za něj vydáváš.

Penězoměnče srdcí i vůlí!
Taviči nebes i země!
Ustupující, zdánlivě zbabělý velehrdino!
Proradče nejpoctivější!
Skrblíku a lichváři všeho marnotratnictví!
A nade vše: vášnivě klidný počtář spravedlivý!

A všechněch duší i dob, časů i věků
kupče nejbohatší a nejnuznější zároveň!
Jak přesné jsou vesmírné váhy tvoje,
do jejichž služeb zapjal jsi všechny světy
i všecken prach písečný, kolikoli jich i jeho bylo i bude,
za miligramy miligramů miligramů
jasně ukazující
a udatnější nežli meč a zbroj jiných!

Míň nežli bublina na vlně oceánu,
 jež rozpryskla se dřív, než jsi ji mohl postřehnout,
 Ti žvást je nevděku, pomluvy tlach
 i bída těch, kdož kdysi blízcí byli Ti,
 i všecka malost obmezení, tlak všech pout,
 jež na zemi jen člověk člověkovu může kout.

Tvůj duch teď trvá v stálé svaté radosti
 a touhu jedinou zná: tmám jen víc a více svítiti.
 Tvá tvář je svatě-klidně obrácena k Věčna ránu
 a k Bohu láska občas pouze červánkem ji zanítí.
 Jar nových denně dokvétá se duše Tvé keř spanilý,
 do jehož poupat všechny staré muky Tvé se zavily:
 tak mládneš zároveň, jak zraješ v Pánu.

Pod Tebou hluboko jak zanícená rána na kosti
 kteréhos žebračka
 se kouří život náš:
 a více není Ti než klamu lživý šláš
 a víc Tě neláká
 než smrti hospoda a její žalná čeládka.

Teď Bůh je slunce Tvé
 a pod ním kveteš, jak my vadnem pod hvězdou naší;
 teď Bůh sám objímá Tě

a Tebou proudí, kol Tebe se jiskří Jeho duch
 a proniká Tě, laská, dálavy Ti nejdálnější snáší
 tak jako nám jich malé díly éter nebo vzduch.

Teď duše Tvoje jediný je světla proud,
 v něm světy celé živiti se mohou a v něm plout.

Teď úd jsi vzácný nového a nadsvětlného těla,
 jež je ne v plochách, ani v časech, prostorech,
 leč v hloubce niterné, za mezí rozměrů a pojmů všech.
 Teď se silami splýváš zcela,
 jež kosmos drží;
 teď vším jsi: propastí i oblohou, i mořem i vod strží,
 i ohněm duchovým, jenž za nimi se klene
 a všechny částky druží, jinak roztržené.

Jsi vlna, která vzlétá z ohniska i do ohniska,
 a blesků tisíce se z bytosti Tvé slávy stále blýská.
 A není místa, jehož neprostouplas ducha zázrakem
 a v němž se nezachvěla dotykem Tvým zem.
 Svět celý obsažen je v myšlenky Tvé výchvějích;
 je jeho bouří její dvíh, je jeho tichem její klad.
 A nejvýše kde život se smrtí se bije v divé křeči,
 kde sténá svár a žehne boj a bouře nejstrašněji ječí,
 tam pláče hrdliččí Tvé lásky smích,
 tam padá rosa, padá ze sadů Tvých vonný chlad.

Já věřím, v dějích pozemského života žes účastna
 a světlo k vítězství že provodíš:
 kde klesá bohatýr, kde dítě hladoví,
 kde tvůrce-vynálezce drtí bídy tíž,
 kde pravda trpí násilí,
 kde zahořel lid celou duší za velikým snem,
 já věřím, tam žes přítomna, tam duch Tvůj popílí
 a dobro, pravdu, krásu posílí.

Vždyť z ran, jež život zasadil Ti, z rmutných, zemských ran
 teď světlo proudí a zář tryská hýřivá
 a zpívá o prameni Lásky pověčném.
 A mlha úrodná a teplá z nich již stále šlehá
 a hojněji než zrno z dlaně sedláka, který je rozsívá;
 a do časů tmy zapadá jak sémě zemské do líchy
 Tvá láska, krása, síla, dobrota i něha:
 a přijde den, kdy oplodněny jsou jí lidsky květné kalichy.

A zatímco se myšlenka Tvá všemi křídly
 po kosmu rozlétá a mlunem svítí,
 Tě nikde není zřítí:
 to Bůh je dům, v němž podstata Tvá bydlí,
 a veškerá Tvá díla jsou jen klidu Jeho odlesky,
 jak zachytit je stačí zor náš pozemský.

Modlitba

Ten pocel, jež jsem v rakvi vdech Ti na čelo,
 mně ve vteřinu vrať, jež poslední z mých chvil,
 až srdce stane tep a ztichne bouře žil
 a temno bez konce se na zornice sechvělo.

Až střemhlav v tmu se zřítím, do propasti nežití,
 mne obejmí Tvá myšlenka, ve vítr ducha změněná,
 a přes propast mne přenes, jak zde nosí ramena,
 bych v třetím nebi uzřel zjev Tvůj hvězdami se sněžiti.

A každý čin svůj zemský ukaž mně pak v tvaru rozvitém,
 v němž dorost možnosti té poslední, jak Tvůj ji pojal duch,
 i nová díla svá, po vzoru nových snů a názorů a tuch,
 a jimiž za tisíce let rozkvete teprv zem.

A radost svobody mně zjev, jež vyrazila z otroctví,
 jak pod sněhem stvol někdy tráva toužně vyžene,
 a bouřnou slávu krásy, na zemi kdys podle rdoušené,
 i září pravých obětí a naplněných proroctví.

A nové dráhy vytyč tvorbě mé, zjev tvar mých nových sil
 a Boha viděti mne uč, kde skrytost Jeho největší;
 a jas Tvůj ať svou prostou jsoucností mne přesvědčí
 o ducha blaženství, jenž věčnosti se dotvořil.

A světlou radostí, jež tváře Tvé buď výraz ustálý,
mi poznat dej, že všechny člověčího ducha výboje
jsou jen ku zmnožení a vzrůstu nebeského pokoje
v těch duších přešastných, jež Bohu v pokoře se oddaly.